

Megjelenik e lap mindennap,
pénteket kivéve.

Előfizetési ár:
Helyben a hátralévő színiidényre 2 ft. 50 kr.
Vidékre 3 " — "
Helyben egy óra 1 " oszt. ért.

Mindennemű hirdetések elfogad-
tatnak: kétszer hasábozott sorért
5 újkr., ismétléseknél 3 újkr.
Kincstári díj minden hirdetésnél 20 újkr.

Az angolok karakteristikája.

Emerson „agialai vázlatok“ című munkájából.

Az angolok semmi iránt nem viseltetnek az arisztocrácián kivül nagyobb tisztelettel, mint a gazdagság iránt; egy birodalomban sem imádják annyira a pénzt. A szegénység szemrehányás és a legnagyobb gúnyszó: koldus. Két fő hűn létezik: az udvariatlanság és szegénység; „a természet Angliában nem terít asztalt a munkás gyermekének.“ Az adósságok megfizetése, becsület-ügy s a börze és East India House-tól egész az utcai árusig, minden, üzlet virágzik, mivel minden fizetődik. „Nem vásárolnak semmit, mit nem tudnak megfizetni, és senki nem tartozkodik kimondani: nekem ez igen drága.“ E gazdagságra törekvés s hasznos iránti vonzalom mindent gyors mozgásba hoz, s az embert ösztönzi háromszor annyit dolgozni mint más európaik. A nagy gépműhely „Anglia“ keletkezése és virágzása bámulatos lejezet a történelemben. Roger Baron 600 év előtt megjósolta

a gőz hasznait, melyek még csak most valósultak. Hargreaves feltalálta a fonógépet és a szegények házában halt meg. Carhoright megjavította azon gépet, mely kilenczvenkilencz ember munkáját végezte, de a századikat még mindig használni kellett a vezetésre. Valóban lehetséges volna-e oly fonót készíteni, ki nem zúg, nem lázad fel, nem morog és nem követel semmi fizetést? Robert's Manchesterben megkísérté előállítani e csendes ficzkót, azon akaratoskodó helyett, kit a jó Isten teremtett. Nehány kísérlet után 1830-ban szabadalmat vett találmányára.

Nagyhíttánia gyárainak gépereje 600 millió emberrel egyenlő, s a készítmény (productio) is megfelel ez erőnek. A „gőz“ nevű kobold fáradhatlan myriad karjaival oly gazdagságot halmoz e szigetre, mely minden számot kigúnyol; 40,000 hajó van a Lloyd könyveiben beajstromozva. A gabonatermés 200 év óta 2 milliről 13 millió quarterre hágott. A kereskedelmi tökélet 1000 millió font sterling képezi. A világpiacnak Anglia határozta meg az árt. Számos

magánosak laknak itt, tíknek év. jövedelmük egy millió tallert felül halad. Anglia gazdagsága elég lenne az egész világ népességét egy évig méréskelten eltartani.

A gép készít mindent, a rudvasat milliómodrész hüvelykekre osztja, s a 15 hüvelyknyi Rundoisen gömbölyű vasat karikákra tekeri. Egyiptomba erdőket ültet, s ezáltal esős felhőt von össze, melyek ott 3000 év óta ismeretlenek. Egy másik gép, a bank. A gőz és pénz átalakítja az egész társadalmi rendszert, a nemzetiséget megrabolják erejétől, a hazafisági kapocs nem tart többé, a mérnök felülhaladja a bárót, s a gyár megveszi a várat. A skandinavi eszelős kimivelődött, szakállát lenyírta, helyét elfoglalta a parlamentben, elnököl az India-Houseban s milliókat kölcsönöz Birminghamnak gőzgépekre.

Az angol arisztokrata megveszi mind azt, mi más országokban szép és hazaviszi, vagyona sehol nem biztosabb; itt nincsenek forradalmak és torlaszok. A ház egy vár, a bank egy pénztár, melyekhez a király nem bír kulcsokkal. Az angol saját birtokán önkényű uralkodó, s a magas tőketerítések és kőfalak jelentik, hogy nem akar háborgatást szenvedni.

Ha kedve tartja senki nem él oly szabad és boldogan mint ő. Egyszerű öltönyében is király, leghatalmasb véde s jó nevelés és válogatott társaság, bir gazdagsággal, s az angol nevezet miként hasona-hang előzi őt meg mindenütt.

De egy nagy vesz fenyegeti őt, saját cselédei fejére nőni látszanak, a gép a gépészt megfosztja erejétől. A lonás és szövésben a mérseklet éppen oly szükséges, mint az evésben. A munkafelosztás, az örökös egyhangúság, az emberből egy tücsinálót, egy köszörűst, egy specialitást farag. A társadalmigazdász az első alapszabályainak megvetése: a műveltség teszi az embert, a legelső krízisnél megboszulja magát. Ehez járul egy másik szerencsétlenség, a hamisítás az adás-vevésben. A „valódi“ Angliában minden megvan hamisítva; a tej nem táplál, a kenyér nem okoz jólakást, a bors nem csip és az enyv nem ragaszt. Ennyire vitte a géprendszer reakciója, a kereskedelem zsarnoksága és a verseny. A közbátorsági szelep sziszog és fűtyöl, de senki nem hallja. A „pénz“ sáriány a légben repked papírszárnyaival, de senki nem látja. Mindnyájan a vaksággal megverve lni látszanak, s a legnagyobb vállalatoknál szerencsét kívánnak maguknak. E túlhőség közepén a kenyér az éhség áraitra hág, s a szegények adója minden osztályt kiszív. Anglia nem ért a pénz-

kezeléshez. A pénznek, melyet az egy teremt, az agyhoz is kell visszatérni, iskolák, könyvtárak, egyházak, tudományos intézetek és gyűjtemények alakjába. Ha Anglia nem változtat magán, akkor mint véráldozat fog elesni a nagy katasztrófában, mely kimaradhatlan.

Minden ipari törekvések, democratizáló, feudál-ellenes alappal bírnak; a feudál állam abszolút kezd lenni, bárha intézkedései in succum et sanguinem mentek át; az első szülőtség, mely az angol palotákat építé, a czimeres nevek, hagyomány és biblia, ezek azok, melyekhez kötvék egy szilárd alkotmányos kormány, egy egészséges conservativizmus, egy hatalmas földbirtok eszméi. A pectage minden asztalon feltalálható a biblia mellett. Minden vagyonos mezei birtokot vásárol, s megerősíti az aristocratiát, mely alulról ujjonczoz fölfelé, minden tehetség előtt nyitva áll, s melynek fiatalabb ágai ismét visszazállanak a polgári osztályba. Ebből áll népszerűség nek titka, mert a nemesség egy országban sem oly népszerű, mint Angliában. A kivátság lenni fog tartatni, mivel az mindig nyitva áll az érdem előtt. A hadfi, a törvényhozó mellett a gyártulajdonos, a kereskedő ül.

Mind e mellett igyekeznek nemesi származásukat a mennyire csak lehet visszavinni. Majd minden lord erősíti, hogy egyenesen a normannktól származik, s hogy nyolczszáz év óta mitsem dolgozott. Pedig egészen másként van. Hol vannak a Bohunok, a de Vették? Az ügyvéd, haszonbérő, selyemárus elveszve nyugszik nemesi koronája alatt, s int a régiségbuvárnak semmit el nem árulni.

(folytatjuk.)

Isten veled....

Isten veled vándor dalos madár!
Gyakorta balgatám bűvös dalod,
Midőn a néma, esendes éjjelen
A bú meg én. valánk csak éberem,
Dalod e szivre balzsamott adott.

Isten veled vándor dalos madár!
Már elrepültél; kis fészkeid itt hagytod;
Ki tudja, tan ha jó a kikelet
Te vissza jössz keresni fészkegét —
Síromra szállsz elzengni vig dalod. —

Ifj. Pál Sándor.

Vegyesek.

Kolozsvár jan. 15.

— Házi zenekörünkbe ismét szép közönség gyűlt egybe. Mai zeneprend:

1. Nyitány (kalivodától) előadva a zenekör 4. tagjai által.

2. Szavaltat. Lelkesülten szavalva t. E. M. úriol.

3. Fuvólya váltózatok „Normából“ kőngere kísérettel, előadva Fröklích ur.

4. Hegedű hangverseny. Éjzene Schubertől, Csárdás Kóhntól, előadva t. Mátéfy ur, különösen az „Éj z e n é“ megragadólag és művészileg. Ha mégis vannak egyeniségek kik még ily előadás alatt is beszélgetnek. Már ha valaki egy általjában halgatni nem tud, és okvetetlen beszélnie kell, legalább beszéljen oly halkan, hogy a zenekedvelőt élvezetében ne háborgassa.

5. Hatos zene „Il trovatore“ című dalműből.

6. Az „Éjszak csillaga“ nyitánya 8 kézre zongorán remekül előadva 4 finem és 4 erősebb kéz által, az utóbbiak jól tették volna ha a basszust gyengébben érintgetik.

7. Zavadékul „Geisterschloß“ című dalmű nyitánya, előadva a zenekör t. tagjai által.

— Ének nem volt!— pedig tisztelt énektanítóknk „Stögör“ urnak elég tanítványa van, kiknek kedves hangjait szerencsém volt hallgatni... Egy kis után járással, ezt is meglehetne nyerni!

A visszontlátásig.

— Mik gróf földügyi Ferencz ur mint a n. várad-brassói választmány elnöke tavalyi 376 szám alatt tudtára adja az alapítónak, hogy miután miniszteri tanácsos Ghoga Károly urnak a múlt évi október és november havában Erdélyben tett vizsgálati körútjáról elnökileg azon kedvező eredmény közölte, hogy mind a tisztelt miniszteri tanácsos úr közvetlen irányított véleménye, mind a kísérletben volt társulati megbízott t. Nemes J. ur jelentése szerint a n. várad-kolozsvári térköz a hirtelt nehézségek daczára a pályá itteni átvitelére sem rendkívüli erőfeszítést sem tulzott költséget nem igényel, s így a társulat annak kivitelére nézve méltó bizalommal lehet, hogy az ohajtott czél valóztatását a pénz hiány ne gátolja, az újabb költségek fedezése végett felszólítja a választmány határozatából az alapítókat az aláirt összeg kőszájtoltijának az illető pénztárnokhoz leendő befizetésére.

— Gazd.-egyleti titoknok Nagy János írja Brüsselből, hogy Belgium egyik híres pomológja de Jonghe ur egy ujdon magról nyert jeles körtve faját gróf Mikó Imre erdélyi gazdasági-egylet elnöke nevére keresztelte, s tisztelata jelölül Doyenne Mikó név alatt adta óta pomológ közönségnek.

— Dősson ma január 17-dikén fog fényesen megtartatni a Kazinczy-alapítvány javára rendezett táncvizgalmot.

— Tóth Lőrincz magyar akadémiai pénztárnok jelentése szerint a Kazinczy-alapítványra már eddig 19,446 forint van befizetve. A „Magyar Sajtó“ban pedig gróf Lázár Mór nyilatkozik, hogy Maros-Vásárhely közönsége, szép vidéke részvételével Kazinczy-estélyt rendez, melynek jövedelme a Kazinczy-család részére, vagy Széphalom váltóságára lesz szánuva. M. Vásárhelyt a Kazinczy szobrára is aláírást nyitottak, s már is aránylag szép összeg van aláírva, sőt M. Vásárhelyt Kazinczy-írói-pályajutalom, emléktalapítvány is lesz „a dicsőültnek óvenkőnti halhatatlan érdemei hálás elismerésül.“ (K. K.)

— A színháznál megkezdődtek az előleges kőszületek Profetára, és Hugonottákra, mindkettő Meyerbeer óriási műve. Az elsőt ismeri a közönség négy év előtről, midőn több ízben fölemelt árhakkal hozatott színpadra. Diszletei most ujonan rendeztetnek. A teljes jelmexeket a mostani igazgatóság is bírja. Hugonották szövege Scribe jeles tollából eredt, s a horasztó Bertalan éjt festi Párizsban, a vallási vakbuzgóság ezen rettenetes tüneményét.

— A bécsi szűkalkódó joghallgatók számára január 6-kán a Carl színházban déli 12 órakor nagy hangverseny rendeztetett, mely ezer négyszáz hatvanöt forintot jövedelmezett; hát Vas Gereben lelkes felszólításai a szegény diákok érdekében Pesten, nem hangzottak-e el a pusztában?!

— Ferenczi nevű ténorténekes Grätzban ugyanazon estén lépett föl a „Hugonották“-ban, melyen Wild Bécsben meghalt tehát új év estéjén. A gráci t ferens efféle prognosticonon tapogatódzik: „A jövő megmutatja, hogy vajjon Ferenczi urban nem támadt-e egy új csillag a tenor egen, s vajjon nem volt-e jó omen reá nézve az, hogy éppen azon estén próbálta meg erejét, melyen Wild, Némethon tenorbaj-moka sírba szállt.“ Ezen bombasticus beszédre a „Wiener Th. Zeitung“ így sohajt fel méltán: „Türelem el ne hagyj hennünket!“

— Richter úró győri születésű énekesnő, a Zürichi opera első énekesnője, ott „Ez a világ a milyen nagy“ című magyar népdalt énekelvén, a schweicziaktól zajosan megéljenztetett „jól esett mond a levelező „a német ajkáról a magyar szót „éljen“ hallani.“

— A múlt napokban egy szegény könyvkedvelő egy kőtyavetyén Boelius „Consolatio Philosophiae“ című könyvét 15 krajczárért vette meg, melyben a tevő egy 10 ezer frankról szóló kincstári utalványt talált, utalványozva Humanra, Lajos Fülöp finanszminiszterére. (Erre is azt lehet mondani: útheted már bottal a nyomát, mert a gyermek meghalt és oda a komaság).

É r k e z t e k.

- ^{12/1} Csikány Antal, cs. k. hivatalnok, Szászsebesről.
Mikó Mihály, földbirtokos, M. Vásárhelyről.
Vajda Pál, földbirtokos, Déészől.
Gaizagó István, földbirtokos, Turpásztórol.

E l u t a z t a k :

- ^{12/1} Haniczai Lipót, cs. k. hivatalnok, Bemischre.
Báró Kemény Gábor, N. Enyedre.
Stankovics György, földbirtokos, Nyárádtőre.
Fosztó Ferencz, földbirtokos, Pánczélcsethőre.
Boér Gyula, földbirtokos, Badókra.
Vátsay Ferencz, földbirtokos, N. Enyedre.
Szabó Lajos, földbirtokos, M. Földvárira.
Feiszegi Samu, földbirtokos, Kocsárdra.
Horvath László, cs. k. kapitány, O-Budára.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: HAVI MIHÁLY.

PRIELLE CORNELIA asszony, mint vendég.

3-dik bérlet

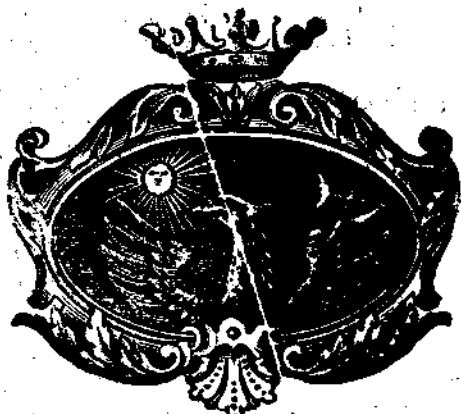
16-ik szám

NEMZETI

SZÍNHÁZ.

Felsőbb

engedélylet

Kolozsvártt, ma, kedden, január 17-én, 1860.

A fennálló országos színi választmány pártfogása és HAVI MIHÁLY igazgatása alatti dalszintársaság által

PRIELLE CORNELIA asszony 4-dik fellep'őül

adatik:

KEZTYÜ ÉS LEGYEZŐ.

Vigjáték 3 felv. Irták Bayard es Sauvage, fordította Csepreghi Lajos.

S z e m é l y z e t ,

Amália, uralkodó hercegnő	Prielle Corn. assz.	D' Anglure báró, udvari	Simonyi.
Lindberg Edgárd, titkára	Paulay.	Károlina, huga	Pataki Róza.
Henrik, gróf	Tar.	Szolga	Szállasi.
Mathilde, zárda-növendék	Follinusné.	Udvariak. Hölgyek.	

Történik a hercegnő palotájában 1750-ben.

PRIELLE CORNELIA asszony, a pesti nemzeti színház tagja, fennjelelt szerepben a t. cz. közönség kegyébe ajánlja magát.

A mai előadással a bérlet beveződven, a jövő bérlet befizetésére a t. cz. bérlő közönséget fölkéri
A színiigazgatóság.

Helyek ára : Zártszék 70 kr. Földszint 42 kr. Altiszti jegy 21 kr.
Karzat 18 kr. osztr. ért.

Kezdeté fél 7 órakor, vége 9 után.